

Työllistämisedellytysten parantaminen, hyvät toimintamallit

Kuka on osatyökykyinen?

Osatyökykyisellä henkilöllä on käytössä **osa työkyvystään** ja halu kyvyn käyttämiseen

Taustalla voi olla esimerkiksi sairaus, vamma, elämänkriisi tai pitkäaikais-työttömyys

Osatyökykyisyys **tilapäistä tai pysyvää** – jokaisen työkyky vaihtelee elämän aikana

Osatyökykyisyys-termin rinnalla terminä on alettu käyttää termiä **täsmätyökykyisyys**, koska työkyky riippuu aina työstä ja sen vaatimuksista

Lähtötilanne

56 000

henkilöä, joilla on työkykyä
ja halua osallistua työmarkkinoille.

?

Keitä he ovat?

Mitä työllistymisen
esteitä heillä on?

Osaaminen ja motivaatio

Keskimääräinen
tuottavuuspotentiaali

a) Huippuosaaja

b) Kokenut työntekijä,
koulutusta pitää
päivittää

c) Tsempattava
työnhaussa

d) Motivoitunut
spesifin työn tekijä

e) Esteettömän ja
saavutettavan
työpaikan etsijä

f) Kannustettava
työelämään

!

Mitkä tekijät vaikuttavat
työkyvyn parantumiseen
tai heikkenemiseen?

Työhön pääsemiseen/ja
siellä pysymiseen?

Tuottavuuteen ja
työuran kestoon

Vaikuttavuustavoitteena
osatyökykyisten
työllisyysasteen nosto

Työllistymiseen vaikuttavia tekijöitä

Mitkä tekijät vaikuttavat ongelmaan?
Puuttuuko kuviosta jotakin?
Mitkä ovat pintasyitä?
Entä juurisyytä työllistymisen vaikeuksille?
Mikä ei toimi ja voidaan poistaa?

- ✓ Opinnot
- ✓ Tutkinto
- ✓ Työkokemus
- ✓ Osaamisen kehittäminen
- ✓ Asuminen
- ✓ Sairaus tai vamma
- ✓ Perhetilanne
- ✓ Psykososiaaliset tekijät
- ✓ Taloudelliset resurssit
- ✓ Arvot ja asenteet
- ✓ Saavutettavuus ja esteettömyys
- ✓ Sijainti

- ✓ Taloudellinen tilanne
- ✓ Kohtaanto-ongelmat
- ✓ Työnantajan rekrytointikynnys
- ✓ Arvot ja asenteet
- ✓ Palkkaus ja kustannukset suhteessa tukiin
- ✓ Etuusloukut
- ✓ Työlainsäädäntö
- ✓ Saavutettavuus ja esteettömyys
- ✓ Sijainti

- ✓ Perusopetus
- ✓ Opinto-ohjaus
- ✓ Tutkintoon johtava koulutus
- ✓ Osaamisen kehittäminen
- ✓ Toimeentulo
- ✓ Asuminen
- ✓ Työllistymisen tuet
- ✓ Sosiaalipalvelut
- ✓ Apuvälinepalvelut
- ✓ Terveyspalvelut
- ✓ Työllistymispalvelut
- ✓ Arvot ja asenteet
- ✓ Työnantajalle annettava tuki ja tieto
- ✓ Saavutettavuus ja esteettömyys
- ✓ Sijainti

Osatyökykyisten työllistäminen

Esteinä usein:

- luottamuspula
 - ennakoluulot ja tiedon puute
 - toimeentulon loukut
 - työnantajan kokemat riskit
 - osatyökykyisten saaman tuen ja ohjauksen epämääräisyys
-
- Yleisesti työnantajilla nousi kolme rekrytointikriteeriä ylitse muiden:
 - asenne työhön
 - osaaminen
 - motivaatio

Miksi palkkaisin osatyökykyisen henkilön?

Hyvät toimintamallit

Työllistämistä ja osaamisen kehittämistä edistävät toimintamallit

- Kartoitettu n. 100 toimintamallia
 - Innokylä, yhteistyöverkostot ja organisaatioiden omat, avoin haku; merkittävän paljon päällekkäisyyksiä
- Kehitetty arviointikehikko
- Arvioinnissa huomioitu mm tavoiteltujen tulosten saavuttaminen, skaalautumisen mahdollisuudet, liiketoimintamalli
- Malleille tyypillistä kehittäminen hankemuotoisena
- Mallien kehitystyö päättyy hankkeen päättyessä, vain harvaa mallia skaalattu
- Työllistämistuloksia ei kaikkien osalta saatavissa
- Mukana myös paikallisia, monialaista viranomaisyhteistyötä korostavia malleja

Työllistämistä ja osaamisen kehittämistä edistävät toimintamallit

- Esimerkkejä malleista:
 - Työkykykoordinaattorit
 - Skaalautuminen -> organisaation myymä tuote, osallistumismaksut
 - Ryhmämuotoinen työkokeilu
 - Skaalautuminen -> malli siirtynyt kaupungin palveluvalikkoon, osto palveluntuottajalta
 - Keijo-kokemusasiantuntijakoulutus
 - Skaalautuminen -> työvoimakoulutus, jatkohankerahoitus
- Hyvissä malleissa korostuvat mm. yksilölliset ratkaisut, palvelujen kokoaminen helpommin saavutettaviksi, tiivis yhteistyöverkosto

**Millaisia malleja on
tunnistettavissa**

Osatyökykyisten työllistäminen

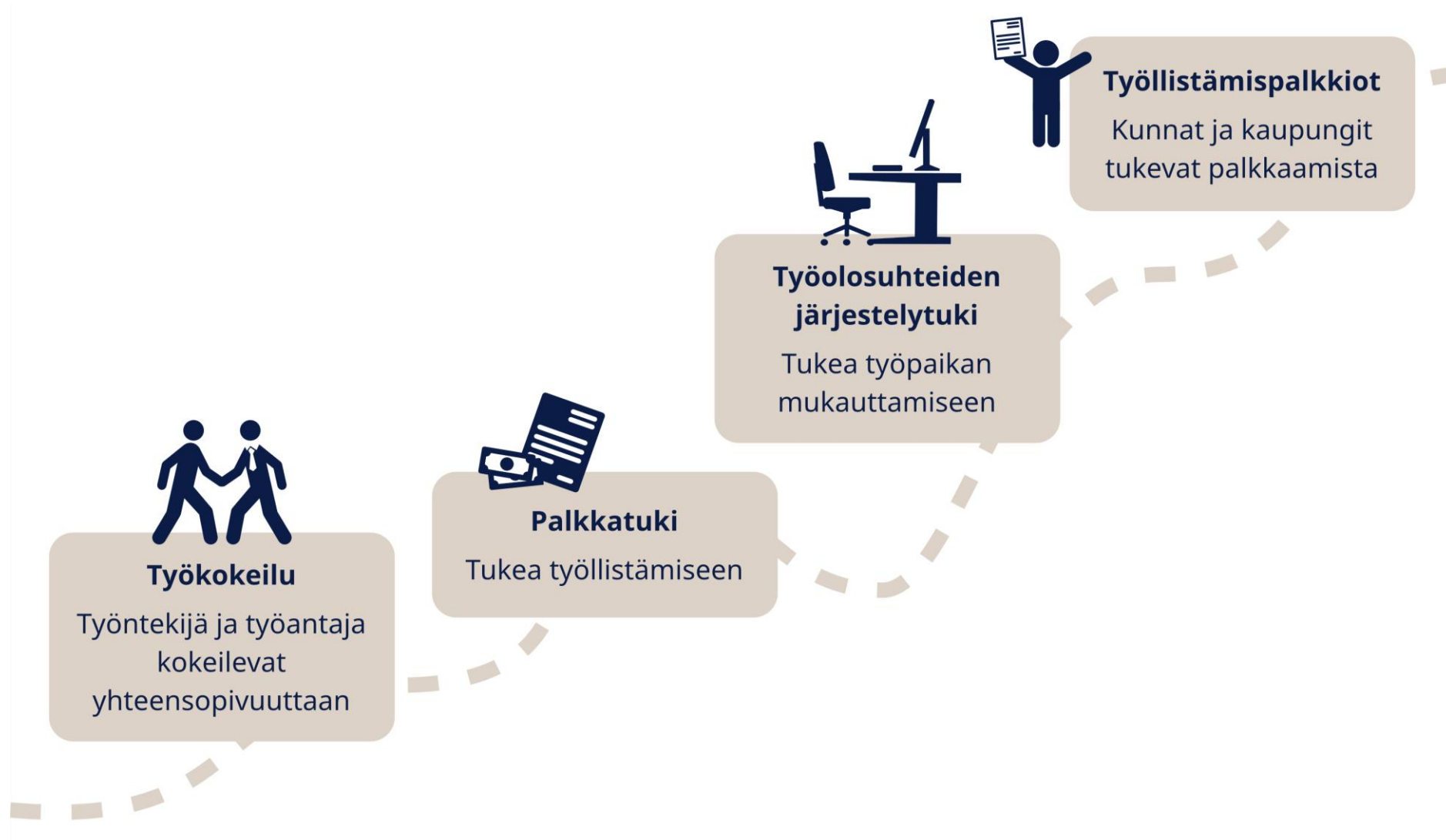
Osatyökykyisten työllistämistä voi yritystoiminnassa lähestyä ainakin kolmella tavalla:

- 1) Yritys **palkkaa osatyökykyisiä** henkilöitä oman liiketoiminnan toteuttamiseen.
- 2) Yritys voi **auttaa osatyökykyisiä henkilöitä työllistymään** eli tukee heidän osaamisen lisäämistä ja parantaa työelämävalmiuksia. Yritys tuottaa työllistämispalveluita ja tavoitteena on, että osatyökykyinen henkilö siirtyy (seuraavaan) työpaikkaan.
- 3) Edellä mainittujen yhdistämisessä liiketoiminta idea on **heikossa työmarkkina-asemassa olevien tukeminen ja työllistäminen**, tällöin on kyse ns. työhön integroivasta yhteiskunnallisesta yrityksestä. Esimerkiksi monet Kierrätyskeskukset toimivat näin: osatyökykyiset henkilöt työskentelevät yrityksen liiketoiminnassa, mutta samalla heitä valmennetaan kohti uutta työpaikkaa.

Mistä löydän osatyökykyisiä henkilöitä?

- Löydät osatyökykyisiä työnhakijoita ottamalla yhteyttä paikalliseen TE-toimistoon sekä oman kuntasi työllisyyspalveluiden kautta.
Osatyökykyisiä työntekijöitä on mahdollista löytää myös paikallisten järjestöjen ja oppilaitosten hankkeiden kautta.
- Voit myös työnantajana ilmoittaa TE-toimeen ja/tai työeläkeyhtiöille, että yritykselläsi on tarjolla tehtäviä osatyökykyisille.
- Hankkeet etsivät usein yrityksiä yhteistyökumppaneiksi, yritys voi ilmoittaa halukkuuden yhteistyöhön myös mm. työpaikkailmoituksissaan, verkkosivuillaan tai sosiaalisessa mediassa.

Onko palkkaamiseen saatavilla tukea?

Liiketoimintana työllistämispalvelujen tuottaminen - mitkä tahot ostavat niitä?

- Kunnat
- Elyt
- Hyvinvointialueet
- Yritykset
- Vakuutus- ja työeläkeyhtiöt

Osa hankitaan kilpailutusten kautta. Pienet kunnat ja tahot ostavat kilpailutusten ohi pientuotantoa.

Liiketoimintana työllistämispalvelujen tuottaminen - millaisia palveluja ostetaan?

Suuri osa työllistämispalveluista ei erottele työttömiä osatyökykyisiä henkilöitä ja muita työttömiä.

Suurin osa kunnista ostaa ainakin seuraavia palveluryhmiä:

- Työhön kuntouttavat palvelut kuten kuntouttava työtoiminta
- Työhaun tukeminen kuten työhönvalmennus/uravalmennus
- Nuorten työllisyyttä edistävät palvelut
- Maahanmuuttajien työllisyyttä edistävät palvelut

Työhön integroiva yhteiskunnallinen yritys

Missio?

Osatyökykyisten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistäminen

Keitä integroidaan?

Meitä kaikkia, joilla työkyky vaihtelee elämäntilanteesta riippuen mitä moninaisimmasta syistä: esimerkiksi sairaudesta, pitkäaikaistyöttömyydestä, pitkästä rikostuomiosta tai päihteidenkäytöstä. Tätä joukkoa voi kutsua esimerkiksi osatyökykyisiksi, mutta kuvaavampi on termi täsmätyökykyinen, koska työkyky liittyy aina myös työhön ja sen vaatimuksiin.

Tarvittaessa tuetaan:

- Arjen sujumista
- Työelämänvalmiuksien vahvistamisessa
- Uudelleenoulutuksessa
- Työnhaussa

Työhön integroiva yhteiskunnallinen yritys – mitä toimintoja?

Osatyökykyisyyden syyt ovat erilaisia. Henkilöiden tarpeet ovat erilaisia. Tarpeet ja yrityksen liiketoimintaidea määrittää tarvittavan palvelujen kokonaisuuden. Jos yritys haluaa rakentaa kokonaisvaltaisen osatyökykyisten työllisyyttä edistävän konseptin, sen elementtejä voivat olla esim.:

Osallisuuden vahvistaminen

- Matalan kynnyksen toiminta
- Arjen tuki: yksilö- ja ryhmäohjaus (itsenäisen elämän tuki)

Osaamisen kehittäminen

- Koulutukseen hakeutumisen tuki

Osaamisen kehittäminen ja työelämävalmiuksien lisääminen

- Työhön hakeutumiseen tuki
- Työssä pysymisen tuki

Työhön integroiva yhteiskunnallinen yritys - erilaiset konseptit eri kohderyhmille

Esim.

- Päihde- ja rikostaustaiset
- Kehitysvammaiset
- Mielensterveyshaasteiset

Verkostojen ja kohderyhmän merkitys suuri tässä kokonaisuudessa

Osatyökykyinen henkilö työssä – mitä huomioitavaa?

Ei välttämättä mitään, mukautusten tarve riippuu osatyökykyisen henkilön tilanteesta.

- Työympäristö
 - Työtilojen esteettömyys, ergonomia
 - Työ- ja apuvälineet
 - Työn organisointi
- Työn organisointi
 - Perehdytys (työntekijä ja työyhteisö)
 - Työn määrä- ja tahti
 - Asenteet ja ilmapiiri avun saamiselle
 - Työolosuhteiden järjestelytuki
- Yhdenvertaisuus
 - Työntekijöitä ei saa syrjiä
- Työaikajärjestelyt
 - osa-aikatyö
 - joustavat työajat, työn jaksotus
 - riittävä tauotus
 - mahdollisuus etätyöhön

Malleja, vinkkejä ja neuvontaa

- www.yyo.fi
- Materiaalipankki
- Ohjaus- ja neuvontapalvelut
- Hautomo- ja kiihdyttämötyö
- Räätelöidyt materiaalit yhteistyössä eri toimijoiden kanssa (esim. Suomen Yrittäjät, SOSTE ja välityömarkkinatyöryhmä)

YHTEISKUNNALLISTEN
YRITYSTEN
OSAAMISKESKUS